

**Кращі міжнародні законодавчі
практики та національне регулювання
виробництва біогазу/біометану в
Україні**

Анна Пастух

Біоенергетична асоціація України

Зміст

1. Європейські політики та законодавство
2. Схеми підтримки біометану в країнах ЄС
3. Законодавство України у сфері біогазу та біометану
4. Бар'єри в Україні та загальні рекомендації до їх подолання

Біогаз та біометан як елемент Європейського зеленого курсу

Європейський зелений курс (**European Green Deal**, 2019) – базова стратегія ЄС до кліматичної нейтральності у 2050 р.

Директива (ЄС) 2023/2413 (RED III) – встановлює цілі ВДЕ до 2030 р., біометан визнано пріоритетним.

Implementing Regulation (EU) 2022/996 – оновлює правила сертифікації добровільних схем для підтвердження сталості біопалива, біогазу та біометану.

Ініціатива **REPowerEU (2022)** – ціль: виробництво 35 млрд м³ біометану/рік у ЄС до 2030 р., скорочення залежності від російського газу.

Регламент (ЄС) 2023/1804 (AFIR) – зобов'язує створювати інфраструктуру для CNG/LNG/біометану.

Директива 2009/30/ЄС (FQD) – передбачає досягнення зниження викидів парникових газів від моторних палив.

RED III (Директива ЄС 2023/2413)

Сектор теплопостачання

+ 0.8 в.п. щорічно у 2021-2025

+ 1.1 в.п. щорічно у 2026-2030

Обов'язкова ціль

Будівлі

49%

Індикативна ціль

Промисловість

+1.6 в.п. щорічно у 2021-2030

Індикативна ціль

ЦІЛЬ ВДЕ В ЄС 2030

42.5%

+ 2.5%

Транспорт

29% або **14.5%**

зниження інтенсивності
викидів

Обов'язкова ціль

Інновації

5% до 2030 року

Індикативна ціль

RED III (Директива ЄС 2023/2413)

Транспорт: виконання цілі через скорочення викидів ПГ або частку ВДЕ з **пріоритетом передового біопалива та біометану з відходів/залишків.**

Прискорення видачі **дозволів для проєктів ВДЕ**: скорочені терміни, спрощені процедури, go-to areas.

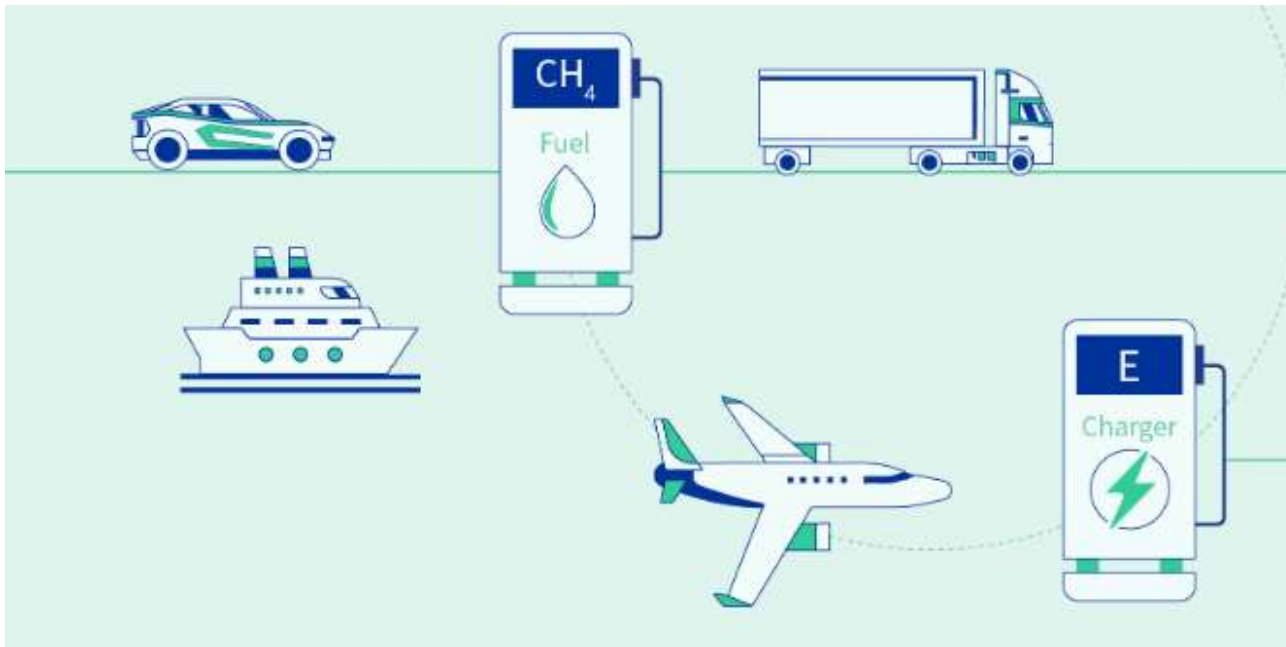
Критерії сталості для біоенергії: сировина, облік викидів протягом життєвого циклу, контроль ILUC.

Гарантії походження та система масового балансу для простежуваності та виключення подвійного обліку (double-counting).

Системна інтеграція: краща взаємодія ВДЕ з мережами.

Для біометану RED III посилює роль сталої сировини, прискорює введення потужностей через спрощені дозволи та надійну систему сертифікації.

Регламент (ЕУ) 2023/1804 AFIR: щодо інфраструктури альтернативного палива

Основна мета. Забезпечення інфраструктури для заправлення альтернативними паливами з достатнім покриттям.

Види палива: CNG, LNG, bio-LNG, електроенергія, водень та інші.

AFIR забезпечує рівномірний **доступ до заправних станцій для альтернативних видів палива** вздовж транспортних коридорів TEN-T (Транс'європейська транспортна мережа).

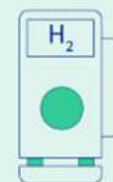
Регламент (EU) 2023/1804 AFIR: щодо інфраструктури альтернативного палива

Водневі заправки:

- принаймні кожні 200 км на головних дорогах (кінець 2030 р.)
- принаймні одна АЗС у кожному міському вузлі
- кожна заправна станція матиме проектну потужність для забезпечення 1 тонни водню на день при 700 бар

Пункти заправки зрідженим метаном:

- принаймні вздовж головних доріг, щоб дозволити транспортним засобам, які використовують метан, рухатися по всьому ЄС

AFIR заохочує інтеграцію **біометану в існуючу газову інфраструктуру**.

Заправні станції для ПГ **можуть використовуватися для постачання біометану**.

Повинно бути забезпечено наявність **достатньої кількості заправних станцій для зрідженого метану**, принаймні уздовж основної мережі TEN-T, щоб забезпечити можливість руху вантажних транспортних засобів, що використовують зріджений метан, по всьому ЄС.

Директива про якість палива (FQD)

Мета: Встановлення стандартів якості палива та критеріїв скорочення викидів для всіх видів палива в транспорті в ЄС.

Забезпечення відповідності всіх видів палива, включаючи **природний газ та біометан**, високим екологічним стандартам.

Дозвіл і заохочення змішування біометану з природним газом, що сприяє переходу до відновлюваних палив.

Відповідальність постачальників.

Моніторинг та звітність щодо вуглецевої інтенсивності палива.

Забезпечення відповідності цілям зі скорочення викидів парникових газів.

Сумісність: FQD гарантує, що всі види палива, що постачаються в ЄС, сумісні з існуючими транспортними засобами та інфраструктурою для заправлення.

Схеми підтримки виробництва біогазу та біометану

1. Прямі субсидії

- **Підтримка виробництва:** «Зелені» тарифи (FiT), премії до ринкової ціни (FiP), в т. ч. контракти на різницю (CfD)
- **Інвестиційна підтримка:** Гранти на капітальні витрати

2. Ринкові стимули

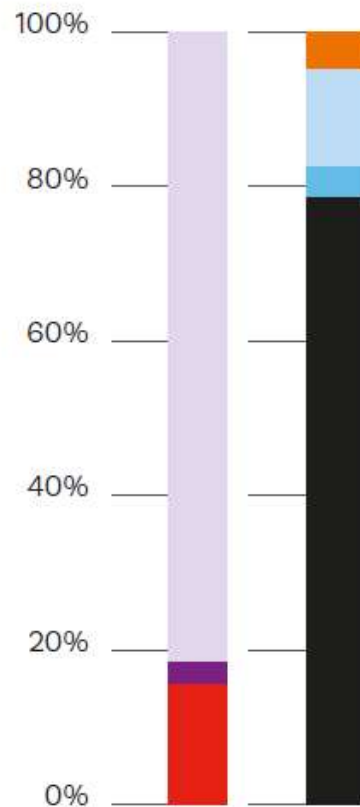
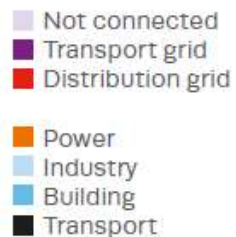
- **Квоти та мандати:** Вимоги до використання ВДЕ або скорочення викидів, передове біопаливо
- **Публічні закупівлі**
- **Податкові пільги**

3. Непряма підтримка виробництва

- **Регуляторні стимули:** Спрощення процедур
- **Фінансова підтримка:** Доступ до фінансових інструментів

Швеція

Відсоток біометанових установок, підключених до розподільчих та транспортних мереж (ліворуч) ; Відсоток біометану, що використовується на транспорті (праворуч), 2023

Ціль: Вуглецево нейтральна економіка до 2045 року. Скорочення викидів від внутрішнього транспорту на 70% до 2030 року (від рівня 2010).

Інвестиційна підтримка: Програма "Klimatklivet" - до 40% покриття інвестицій у виробництво біометану, модернізацію біогазових установок та будівництво заправних станцій.

Податкові пільги: Повне звільнення біометану від енергетичних та вуглецевих податків.

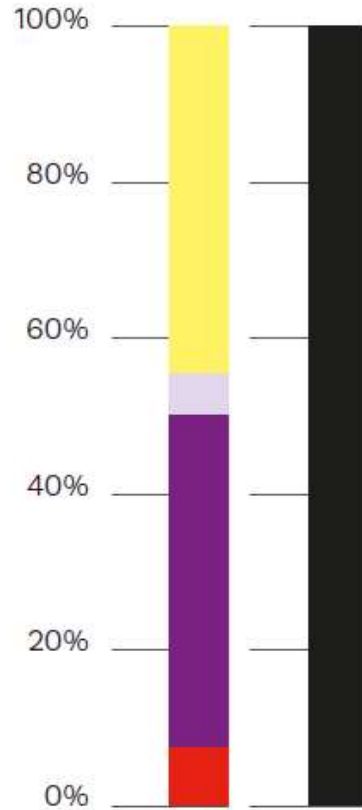
Інтеграція в газову мережу: Знижені тарифи на підключення для малих виробників.

Підтримка виробництва: Пряма підтримка виробництва біогазу з гною (до 40 €/МВт·год). З 2022 року додаткова підтримка: до 0,3 €/кВт·год для біометану.

Публічні закупівлі: Використання біометану в муніципальному та регіональному транспорті.

Італія

Відсоток біометанових установок, підключених до розподільчих та транспортних мереж (ліворуч) ; Відсоток біометану, що використовується на транспорті (праворуч).

Обов'язкові квоти на біопалива. Постачальники палива зобов'язані змішувати визначену частку біопалив або придбати сертифікати Biofuel Certificates (CICs).

Обов'язкові квоти для передового біопалива, що вироблене з нехарчової сировини, такої як сільськогосподарські відходи, залишки, лігноцелюлозні матеріали, водорості та ін.

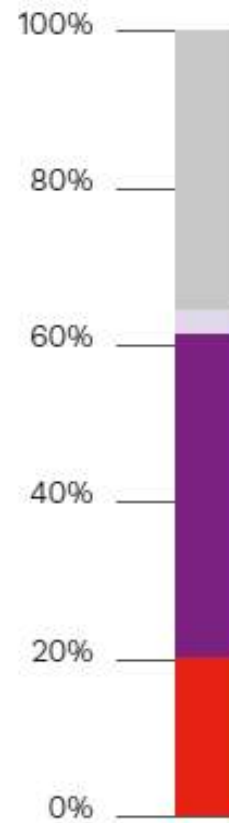
Усі біопалива мають відповідати критеріям сталості RED III та Директиви про якість палив. Порушення обов'язків тягне штраф у €750 за кожен відсутній CIC.

Ринкові стимули. Виробники передового біометану для транспорту можуть продавати його: До GSE за ринковою ціною (-5%) + премія за CIC (€375 за CIC). Прямо на ринок, також отримуючи премію за CIC. Схема діяла для установок у 2018–2023 рр.

Інвестиційна підтримка. Гранти до 40% витрат на будівництво нових біометанових або модернізацію біогазових установок.

Німеччина

Відсоток біометанових установок, підключених до розподільчих та транспортних мереж

Основні інструменти. Закон про контроль викидів — вимоги щодо скорочення викидів на транспорті. Постанова про сталість біопалива — забезпечує відповідність біометану критеріям сталості. 1 263 ГВт·год біометану у 2023 році спожито на транспорті (11% від загального виробництва).

Система квот. Зниження викидів від 9,25% у 2024 та до 25% у 2030 році. Мінімальні квоти для передових біопалив: 0,4% у 2024 та 2,6% у 2030 році. Виробники біометану можуть отримувати дохід від продажу скорочень викидів.

Податкові пільги. Повне звільнення від енергетичного та CO₂ податку для біометану. Планується запровадження GHG-орієнтованої системи дорожніх зборів для стимулювання використання біометану.

Розвиток Bio-LNG. Очікується, що Німеччина стане лідером у виробництві bio-LNG.

Законодавство України у сфері біогазу та біометану

Основу законодавства, що регулює виробництво та використання біогазу та біометану в Україні, становить **Закон України «Про альтернативні види палива»** та **Закон України «Про альтернативні джерела енергії»**, Митний Кодекс та інші підзаконні акти.

Біогаз – це газ, отриманий з біомаси, що використовується як паливо.

Біометан – це біогаз, що за своїми фізико-хімічними характеристиками відповідає вимогам нормативно-правових актів до природного газу для подачі до газотранспортної або газорозподільної системи чи для використання як моторного палива.

Законодавство України у сфері біометану

**«Про внесення змін до деяких законів України
щодо розвитку виробництва біометану» № 1820-
IX від 21.10.2021.**

Законом передбачено визначення терміну
«біометан», а також створення Реєстру біометану
та системи гарантій походження (GO) для
біометану в Україні.

Click to
learn more

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку виробництва біометану

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2021, № 52, ст.431)

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести зміни до таких законів України:

1. У Законі України "Про альтернативні види палива" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 12, ст. 94 із наступними змінами):

1) статтю 1 після абзацу чотирнадцятого доповнити текстом новими абзацами такого змісту:

"біометан - біогас, що за своїми фізико-хімічними характеристиками відповідає вимогам нормативно-правових актів до природного газу для подачі до газотранспортної або газорозподільної системи чи для використання як моторного палива;

гаранті походження біометану - документ, сформований за допомогою реєстру біометану, який підтверджує, що біометан вироблений з біомаси, та містить інформацію про обсяг біометану, що поданий до газотранспортної або газорозподільної системи, а також іншу інформацію, перелік якої передбачений Порядком функціонування реєстру біометану;

сертифікат походження біометану - документ, сформований за допомогою реєстру біометану, який підтверджує, що біометан вироблений з біомаси, та містить інформацію про вилучення гарантій походження біометану, а також іншу інформацію, перелік якої передбачений Порядком функціонування реєстру біометану".

У зв'язку з цим абзаци п'ятнадцятий - дев'ятнадцятий вважати відповідно абзацами вісімнадцятим - двадцять другим;

2) розділ II доповнити статтями 8¹ і 8² такого змісту:

"Стаття 8¹. Реєстр біометану

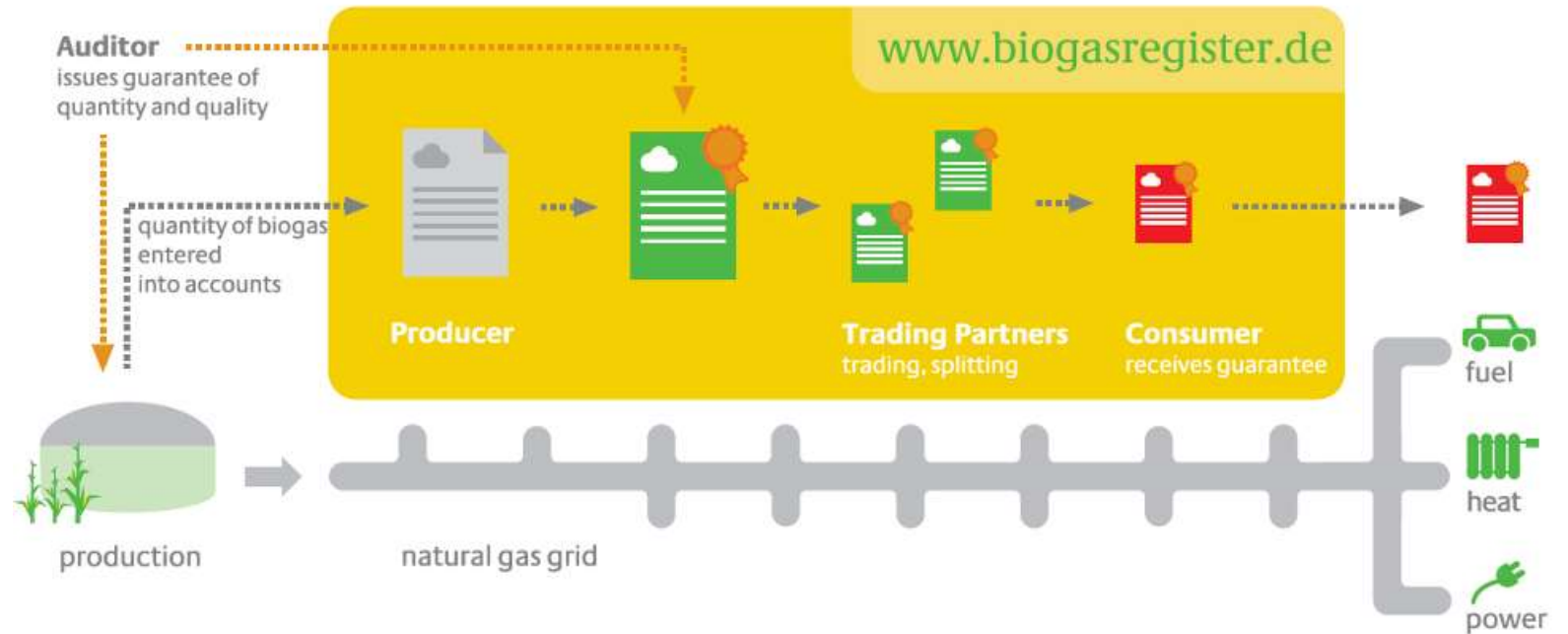
Реєстр біометану є електронною системою облікових записів, призначеною для реєстрації поданого до газотранспортної або газорозподільної системи та відібраного з газотранспортної або газорозподільної системи обсягу біометану, а також для формування гарантій походження біометану, їх передачі, розподілу або вилучення та надання сертифікатів походження біометану.

Реєстр біометану видється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива.

Законодавство України у сфері біометану

Реєстр біометану -
електронна система,
призначена для
реєстрації поданого до
ГТС або ГРС та
відібраного з них обсягу
біометану, а також для
формування гарантій
походження біометану.

Реєстр веде
Держенергоефективності

[*https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1820-20#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1820-20#Text)

[**https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/823-2022-%D0%BF#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/823-2022-%D0%BF#Text)

<https://www.biogasregister.de/en/an-introduction/functionality/>

Регуляторні вимоги щодо експорту біометану до ЄС

Закон України

«Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо особливостей здійснення митного контролю та митного оформлення окремих категорій товарів» № 3613-IX від 20.03.2024. Цим законом передбачено можливість експорту біометану з України.

[Click to learn more](#)

Наказ Міністерства фінансів

«Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з питань митної справи» № 380 від 01.08.2024. Ним встановлено деталі митного оформлення біометану.

[Click to learn more](#)

Постанова КМУ

«Про затвердження Порядку функціонування Реєстру біометану». Цим актом встановлено Реєстр біометану як систему обліку обсягів біометану, що подаються в газотранспортну мережу, та видачі гарантій походження (GO) (поки що фактично не запрацював).

[Click to learn more](#)

Документи для експорту біометану

До початку роботи реєстру біометану та приєднання його до UDB

Документи, на підставі яких відбувається пропуск біометану через митний кордон України трубопровідним транспортом (до запуску реєстру біометану)

Періодична митна декларація

Сертифікат відповідності критеріям сталості біометану

Документи, що підтверджують під'єднання виробника біометану до ГТС або ГРМ з використанням автоматичного потокового приладу та вузла обліку газу*

Акт прийому-передачі виробленого біометану (містить дані про обсяги виробленого біометану з підписом виробника та оператора ГТС або ГРМ)

Акт оператора газосховищ України про рух природного газу та/або біометану в газосховищах, що обліковується на рахунок зберігання замовника

*пропуск – надання митним органом відповідній особі дозволу на переміщення товарів через митний кордон України.
* акта та схеми розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін, акта введення в комерційну експлуатацію вузла обліку газу з використанням потокового хроматографа (або окремі акти введення в комерційну експлуатацію вузла обліку газу та хроматографа у разі розташування таких приладів окремо)*

Документи, на підставі яких відбувається випуск біометану через митний кордон України трубопровідним транспортом (до запуску реєстру біометану)

Додаткова декларація із зазначенням точних відомостей про обсяги біометану, що переміщені через митний кордон України за періодичною митною декларацією

Доказ сталості біометану (Proof of Sustainability)

Загальний акт прийому-передачі природного газу перевізниками*

Довідка оператора газотранспортної системи України щодо обліку комерційних подач та відборів природного газу та/або суміші газів, біометану замовника (виробника біометану)

*випуск – надання митним органом права на розпорядження товарами, щодо яких здійснюється митне оформлення.
* документ, підписаний операторами газотранспортної системи України та суміжної держави, який містить дані про обсяг природного газу (біометану, який під час переміщення трубопровідним транспортом за своїми фізико-хімічними характеристиками замінений відповідним обсягом природного газу або сумішшю природного газу та біометану), переміщеного через митний кордон України (у разі наявності вказуються обсяги балансування природного газу та обсяги природного газу за операціями бекхаулу), із зазначенням умовних літерно-цифрових кодів ідентифікації відправників та одержувачів (шип-пер-пар).*

Сертифікація та Union Database (UDB)

Що забезпечує UDB

- Наскрізна простежуваність партій біопалива, в т.ч. біогазу/біометану в ЄС для цілей дотримання RED II/RED III.
- Принцип масового балансу по всьому ланцюжку.
- Виключення подвійного обліку та верифікація скорочення ПГ за методологією RED.
- Інтеграція з добровільними схемами (напр., ISCC EU, REDcert EU): дані переносяться в UDB.

Що потрібно експортерам України

- Вибрати визнану схему сертифікації (ISCC EU/REDcert EU) і пройти аудит.
- Вносити в UDB дані про кожну партію: обсяг, походження, GHG-викиди, дата передачі; підтверджувати параметри сталості.
- Передавати право власності на партію покупцеві в ЄС в UDB; забезпечувати простежуваність.
- Відрізнати сертифікати сталості та PoS від гарантій походження (GO): GO — підтверджує походження для розкриття споживачам, сертифікат сталості - сталий характер виробництва та відповідність вимогам RED II.

Законодавство України у сфері біометану

Постанова НКРЕКП «Про внесення змін до Кодексу газотранспортної системи та Кодексу газорозподільних систем»*.

Вимоги до **мольної частки кисню** у природному газі, що подається до ГТС - не більше 0,2%, а до ГРС – на рівні не більше 1%.

Про затвердження Змін до деяких постанов НКРЕКП щодо **сприяння розвитку виробництва біометану****.

Передбачена можливість приєднання об'єктів виробництва біометану для здійснення подачі біометану до газотранспортної системи через газорозподільну систему.

Реверсна компресорна станція - установка, яка є об'єктом газотранспортної системи, та використовується для підготовки, компримування та передачі природного газу та/або біометану з газорозподільної системи до газотранспортної системи.

<https://tsoua.com/news/vyrobnym-biometanu-osoblyvosti-pryvednannya-do-gts-ta-grm/>

*<https://www.nerc.gov.ua/acts/pro-vnesennya-zmin-do-kodeksu-gazotransportnoyi-sistemi-ta-kodeksu-gazorozpodilnih-sistem>

**<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1021874-23#n28>

Законодавство України у сфері біогазу

Закон України

«Про альтернативні джерела енергії» № 555-IV від 20.02.2003. Законом регулюється застосування «зеленого» тарифу для виробників біогазу, критерії відповідності, а також інші механізми підтримки – зокрема, аукціони.

[Click to
learn more](#)

Постанова НКРЕКП

«Порядок встановлення, перегляду та припинення дії “зеленого” тарифу на електричну енергію» від 30.08.2019 № 1817. Визначається процедура встановлення, перегляду та припинення «зеленого» тарифу для виробників електроенергії з біогазу.

[Click to
learn more](#)

Закон України

«Про пестициди і агрохімікати» від 02.03.1995 № 86/95-ВР. У законі міститься визначення «дігестату» (побічного продукту виробництва біогазу). Дігестат не підлягає державній реєстрації як пестицид чи агрохімікат.

[Click to
learn more](#)

Регулювання виробництва біогазу

Законом України «Про альтернативні джерела енергії»* для виробників е/е, виробленої з біогазу, передбачено можливість отримання «зеленого» тарифу.

«Зелений» тариф можуть отримати суб'єкти господарювання, які виробляють електричну енергію з таких видів біогазу:

- 1) утвореного з біомаси в результаті біологічного розкладу;
- 2) біогазу, отриманого шляхом примусової газифікації біомаси;
- 3) біогазу, отриманого з відведених місць чи об'єктів, на яких здійснюються операції із зберігання та/або захоронення відходів, утвореного з біомаси як складової промислових або побутових відходів.

«Зелений» тариф для електроенергії, виробленої з біогазу, становить **12,39 євро-центів/кВт·год** (без ПДВ).

"Зелений" тариф на електричну енергію з біогазу встановлюється виключно на електричну енергію, вироблену об'єктами, що введені в експлуатацію такими суб'єктами **до 1 січня 2024 року**.

«Зелений» тариф встановлюється НКРЕКП та діє до кінця 2029 року.

Бар'єри в Україні. Виробництво електроенергії з біогазу

Нестабільність фінансових
розрахунків з боку ДП
«Гарантований покупець».
Низька стартова ціна на
аукціонах

Погашення боргів ДП «Гарантований покупець» або його заміна на іншу установу (спец. фонд, бюджет, державні, банківські гарантії тощо)

Доопрацювання законопроекту №13219 у частині стимулювання виробництва електроенергії з біогазу

Встановити диференційовані стартові ціни:
15 євроцентів/кВт·год для станцій >2 МВт та
18 євроцентів/кВт·год для малих станцій

Бар'єри в Україні. Податок за викиди CO₂

Необхідність сплачувати
податок за викиди CO₂

Скасувати податок на CO₂ для біопалива, за аналогією з європейськими практиками

Прийняти **законопроект про внесення змін до Податкового кодексу України №9596 та №9597 від 09.08.2023**

Включити до переліку установок, які звільняються від сплати податку, установки, що виробляють біоетанол та біометан

Бар'єри для підключення біометану до мереж

Виробники біометану стикаються з проблемою виконання вимоги Кодексів ГТС та ГРС

Потрібно якнайшвидше ухвалити Технічний регламент природного газу (в редакції від 11.04.2023) – вимога до ТЗ на рівні 10,5 кВт·год/м³ за 25 °C/0°C є прийнятною

Процес підписання технічної угоди з Оператором ГРС може займати більше 6 місяців. Потрібні зміни до Кодексу газорозподільних систем

Розробка пропозицій щодо фінансування встановлення компресорів, які зможуть перекачувати біометан з ГРС у ГТС («reverse flow compressors»)

Експорт до країн поза Енергетичним Співтовариством

Експортне мито на біометан
до Швейцарії та
Великобританії та інших

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» **від 03.06.2008 № 309-VI** передбачає експортне мито у розмірі 35% митної вартості на природний газ у газоподібному та скрапленому стані

Експортне мито не застосовується до експорту до держав – членів Енергетичного Співтовариства

Потрібне прийняття проекту закону **№13395 від 23.06.2025** про внесення змін до Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України" щодо спрощення експорту біометану українського виробництва на глобальні ринки

Обмежений доступ українського біометану на ринок Німеччини

Невизначеність щодо
можливості зарахування
біометану з України до
системи квот на скорочення
викидів

Ініціювати офіційний діалог з урядом
Німеччини щодо визнання українського
біометану

Запропонувати зміни до німецького
законодавства, які визнають біометан з
країн-учасниць Енергетичного
Співтовариства та дозволять зараховувати
його до GHG-квот

Аргументувати позицію рішеннями Суду ЄС,
сертифікацією ISCC/RedCert та
обґрунтуванням недискримінації у торгівлі

Визнання українського біометану в ЄС

Пропозиція отримати від
Європейської Комісії офіційне
підтвердження

Надати письмове підтвердження, що біометан, закачаний в газову мережу України та супроводжений Proof of Sustainability за визнаною в ЄС добровільною схемою (ISCC EU, REDcert EU), може зараховуватись до цілей ЄС щодо відновлюваної енергії

Розпочати технічну та процедурну співпрацю щодо підключення України до UDB для біометану. Пропонується створити спільну робочу групу за участі Єврокомісії, Міністерства енергетики та ОГТСУ

Підтвердити, що газова мережа України входить до взаємопов'язаних систем ЄС згідно з Регламентом (ЄС) 2022/996 та RED III. Це забезпечить рівні умови для торгівлі біометаном і посилить інтеграцію України в ринок ЄС

Відсутність регулювання використання біометану на транспорті

Недостатня законодавче регулювання використання біометану як моторного палива

Включити до **Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року** цілі: 5–10% від обсягу природного газу, що використовується у транспорті до 2030 року. Цілі по кількості газових заправних станцій

Передбачити підтримку використання біометану для транспорту та розвитку мережі заправних станцій

Розробка технічних вимог щодо використання біометану як моторного палива (CNG і LNG)

UABIO

Дякую за увагу!

uabio.org

+49 151 401 52557

+380 97 780 38 58

e-mail: info@uabio.org

pastukh@uabio.org

Запрошуємо до членства в БАУ!